

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕГОЇЗМУ ОСОБИСТОСТІ

УДК 159.9

Анпілогова Ольга Анатоліївна,
студентка спеціальності 053 «Психологія»
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Анотація. У статті розглядається поняття егоїзму особистості з точки зору сучасної психології. Прослідковується зв'язок між проявом егоїзму особистості, її природнім прагненням до безпечного існування, благополуччя, розвитку та щастя.

Ключові слова: свідомість, особистість, реалізація особистісного потенціалу, особистісна унікальність, індивідуальність, самоствердження, егоїзм особистості, зрілий егоїзм.

Актуальність дослідження. Для сучасного суспільства характерна і важлива проблема успішної соціальної інтеграції особистості. Існують соціальні проблеми коли незадоволення власним життям загострюється у молодому віці, виникає зневіра у існуванні відкритих можливостей для розвитку та самореалізації у суспільстві. Усвідомлення молодого людиною себе, як індивідуальності, особистості, здатної проявляти здоровий егоїзм, корисне для повноцінного щасливого життя.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Одним з перших великих психологів, які відзначили близькість понять «щастя» і «егоїзм», був З. Фрейд: «Інакше кажучи, індивідуальний розвиток постає перед нами як продукт інтерференції двох прагнень: прагнення до щастя, яке зазвичай ми називаємо «егоїстичним», і прагнення до об'єднання з іншими в співтовариство, зване «альтруїстичним» (Фрейд, З., 2010).

У зарубіжній психології вивченням егоїзму займалися Ж. Ж. Піаже, Девід Елкінд. Згадували егоїзм в своїх роботах: Дж. Уолкер, Ст. Холл, Е. Еріксон, Н. Макіавеллі.

У вітчизняній науці вивченням егоїзму займалися: Л. С. Виготський, Д. Б. Ельконін, А. Н. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн.

Мета наукової публікації. На основі теоретичного аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури уточнити поняття здорового егоїзму.

Завдання статті. Визначити і охарактеризувати поняття егоїзму особистості.

Методи та методики дослідження. Для досягнення дослідницьких цілей та завдань було використано методи критичного аналізу, синтезу, систематизації досліджуваної проблеми, узагальнення наукової літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У психології егоїзм розглядається, як деякий конструкт, що складається з певних компонентів: щоб забезпечити виживання (біологічний «егоїзм»); самозбереження і самоствердження («базовий егоїзм»); соціальний альтруїзм («розумний егоїзм»); зрілий індивідуалізм («новий егоїзм», тобто особистісна унікальність) (Левіт, Л. З., 2013).

Порівняння самозбереження і самоствердження («базового егоїзму») з навичками соціальної поведінки («розумного егоїзму») «змійною шкірою» у роботі російського філософа І. А. Ільїна, демонструє подвійне ставлення до даного поняття. З одного боку, егоїзм служить захисною, корисною для людини «оболонкою», а з іншого – метафора змії натякає на «низькість» егоїзму (Ільїн, І. А., 1993).

Не випадково Н. Макіавеллі називав «доблестю» здатність особистості до масштабної діяльності, заснованої на егоїстичному інтересі (Макіавеллі, Н., 2004). Як зазначає Дж. Уолкер, егоїзм є нічим іншим, як умінням людини направляти саму себе, твердо стояти на власних ногах.

Можна зробити висновок, що індивіди не можуть уникнути власного егоїзму, і їм цього і не слід робити. Однак люди можуть навчитися робити вибір на користь більш «високих», якісно інших форм спілкування, пов'язаних з індивідуальною самореалізацією, самовираженням і

духовністю. Варіанти життя, пов'язані з продуктивною реалізацією особистісного потенціалу, набагато менш «егоїстичні».

Крім того, егоїстична «форма», в яку може бути «одягнена» евдемонія, як раз і забезпечує індивідууму успішну самоактуалізацію, створюючи необхідний захист його «змісту» особистісної унікальності, «ідеальної» частини людського «Я». Л. З. Левіт вважав «якщо всі дії людини мотивовані бажанням щастя, тоді психологічний егоїзм можна вважати твердо встановленим».

Зрілий індивідуалізм (егоїзм вищого, четвертого рівня нашої моделі) «охороняє внутрішній скарб» – зрілу особистісну унікальність, в той час як закоренілий «нарцисизм» охороняє внутрішню порожнечу, на яку неможливо спертися.

Дуже важливо, що активність з досягнення потокового стану у творчому процесі вибирається суб'єктом заради самої творчої діяльності, а не з метою отримання зовнішніх заохочень або чужого захоплення, найбільш характерних для нарцисичної особистості.

У певному сенсі, індивід з «егоїзмом» і «особистісною унікальністю», що належать вищому рівню особистісно орієнтованої концепції щастя, є «антинарцисизмом». І справді, якщо нарцисично організована особистість примудряється поєднувати «внутрішню порожнечу» із зовнішнім позитивним іміджем, то «зрілий індивідуаліст» меншою мірою звертає увагу на зовнішні оцінки оточуючих, оскільки знає свої справжні цілі і прагне реалізуватися внутрішньо, відчуваючи своє унікальне призначення.

«Ідеальне Я», яким людина хоче стати, в якійсь мірі пов'язано з поняттям особистісної унікальності (зрілого індивідуалізму). Отже виявлення всередині себе і втілення в зовнішньому світі власної ідеальної частини (особистісної унікальності) вимагає тривалої і серйозної праці, що в корені суперечить «ідеології» «нарцисизму».

У людини ж із нарцисичними рисами, що бажає «захоплюватись собою», існує розрив між «зовнішнім» і «внутрішнім», між грандіозними фантазіями і небажанням прикладати реальні зусилля з їх здійснення (Walker, J. I).

Гармонійна людина розуміє себе, усвідомлює своє «єго», власні здорові егоїстичні потреби, так само як і відповідні потреби інших людей. Така особистість здатна до конструктивних відносин, співпраці, успішна у соціальній самореалізації, плідна у творчому процесі, та має можливість відчувати себе достойною і щасливою.

Висновки. Підводячи підсумок теоретичного дослідження за темою духовного благополуччя і щастя молодії людини, можна визначити найважливіші сфери життя і розвитку особистості: психологічну, соціальну, професіональну, міжособистісну.

Визначено – що бажання відчувати себе щасливим вимагає самоусвідомлення, відкритого і зацікавленого погляду на оточуючий світ, чіткого розуміння власних потреб та прагнень, вири в себе і свої можливості, високих комунікаційних здібностей, стійкості до стресу и навичок емоційної саморегуляції, а також постійних внутрішніх змін і щоденної цілеспрямованої діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Вивчення проблем, що виникають в процесі інтеграції особистості у суспільстві, залишаються актуальними. Зміни у політичному, економічному й духовному житті суспільства викликають радикальні зрушення у ціннісних орієнтаціях і вчинках людей, провокують зростання егоїстичної тенденції особистості. Саме ці обставини диктують необхідність всебічного дослідження егоїстичної спрямованості особистості. Здійснене у роботі дослідження поняття здорового егоїзму відкриває перспективи для подальших досліджень феномену егоїзму.

Список використаної літератури:

1. Фрейд, З. (2010). *Неудобства культуры*. СПб.: Азбука-классика [російською мовою].
2. Левит, Л. З. (2013). *Уникальность эгоизм, личностная, нарциссизм: сходство и различия*. Педагогическое образование в России. (4) [російською мовою].
3. Walker, J. I. *The Philosophy of Egoism*. The Anarchist Library. URL: http://dwardmac.pitzer.edu/anarchist_archives/coldoffthepresses/walker/egoism.html [Англійською мовою].

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

УДК 159.92

Байдалюк Ірина Павлівна,

*Студентка спеціальності 053 «Психологія»
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Анотація. У статті розглянемо особливості розвитку пізнавальних процесів у дітей з інтелектуальними порушеннями розглянемо далі. У дітей з інтелектуальною недостатністю більш ніж у їх нормотипових однолітків, виражені недоліки уваги: низька стійкість, труднощі розподілу уваги, складнощі з переключенням.

Ключові слова: розвиток пізнавальних процесів, діти з інтелектуальними порушеннями, психіка, увага, пам'ять, увага, мислення.

Актуальність дослідження: Статистика кількості дітей з психічними та інтелектуальними порушеннями кожного року зростає. Тому питання, пов'язані з вивченням розвитку дітей з порушенням інтелекту, відносяться до числа найбільш важливих. Розуміння особливостей психічного розвитку даної категорії дітей є важливою умовою для ефективної організації їх навчання та виховання.